

7. oktober 2026

UKA2026/292
Erik Jensen

Uunga siunnersuut: Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit pillugit Inatsisartut inatsisaata allanngortinneqarnissaanut siunnersuummik Naalakkersuisut saqqummiussinissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut, taamaalilluni Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiinni ilaasortaasarneq innuttaasunik sullissinermut atatillugu pisortatigoortumik suliaqarnissamut (borgerligt ombud) maleruagassatigut ilaatinneqalerniassammat. Inatsisissatut siunnersuut kingusinnerpaamik UPA 2027-mi saqqummiunneqassaaq.

(Inatsisartuni ilaasortaq Nivi Rosing, Inuit Ataqtigiit)

Ataqqinartooq Siulittaasup. Immikkoortup 292-ip suliarineqarnerani periuseq atorineqartoq Siumumiit erseqqissumik paaserusupparput. Siunnersuuteqartoq Nivi Rosing Inuit Ataqtigiit paasisutissiissutigineqartut naapertorlugit siunnersuutip suliarineqarnerani maani Inatsisartuni najuussinnaanngilaq. Inatsisartuni suleriaatsimi § 33, imm. 7 naapertorlugu siunnersuuteqartup siunnersuut nassuiarsinnaavaa, aamma piffissamut oqaluffissami malittarisassat naapertorlugit ilaasortat siunnersuuteqartumut apeqquteqarsinnaatitaapput. Taamaattumik Siumumiit paaserusupparput: Siunnersuuteqartoq ataatsimiittarfimmi najuutinngippat, Inatsisartut suliarinninneranni pingaarutilik taanna qanoq qulakkeerneqartarpa? Aammalu Inatsisartut suleriaasianni § 43-mut nassuiaatini allassimavoq, aalajangiiffigisassatut siunnersuuteqartoq najuussinnaanngippat, partiimi ilaasortaq alla siunnersuuteqartup sinnerlugu siunnersuummik saqqummiussinissaasoq. Taamaattoqassatillugulu ileqquuvoq Siulittaasoqarfimmut allakkatigut qinnuteqarnissaq aammalu ersarissaanissaq Taamaattumik Siulittaasoqarfimmiit paaserusupparput immikkoortooq 292-imi ullumikkut periusineqartoq tamanna tunngavigalugu suliarineqarneraasoq, taamaassimappallu suliarinninnerup ingerlanerani kina siunnersuuteqartuunersoq eqqortumik oqaaseqarlutalu isummersorsinnaaqulluta – tassunga ilanngullugit apeqqutitut akissuteqarneq kiisalu naggataarutaasumik oqaaseqarneq qinnutigineqarsimava? Taakkulu apeqqutit akissutissarsinissaat pillugit Siumumiit Siulittaasoqarfimmut ingerlateqqillutigit ilisimatitsissutigissavara. Inatsisartoqarneq torersumik, paaseqatigiiffiusumik, suleriaaserlu eqqorlugu sulisoqarnissaanik sakkortuumik kissateqarnerput taamaasillugu Siumumiit apuupparput.

Siumumiit Inatsisartunut ilaasortaq Nivi Rosing, Inuit Ataqtigiit, aalajangiiffigisassatut siunnersuuteqarneranut qujassuteqarfigaarput.

Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit inuiaqatigiitsinni pingaarutilimmik suliaqarnerat Siumumiit isumaqatigaarput. Inuit pisinnaatitaaffii, naligiissitaaneq kiisalu innuttaasut tunngaviummik pisinnaatitaaffiisa illersorneqarnissaat pimoorunneqartariaqarput, soorunalumi Siunnersuisoqatigiinni ilaasortat suliasaminnik ingerlatsinissaminnut naleqquttunik periarfissaqartinneqartariaqarput.

Taama oqareerluta Siumumiit siunnersuummi taasisitsissutigineqartussamut qularuteqarsimallutalu mianernartoqartoq oqaatigissavarput.

Tamanna Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiinnut imaluunniit ilaasortat suliaannut akerliunitsinnik tunngaveqanngilaq. Mianerisaqarnerput tunngaviusumik apeqqummut tunngavoq, tassalu innuttaasutut pisussaaffik pillugu malittarisassat qanoq annertutigisumik atuutsinneqassanersut.

Inuit pisinnaatitaaffii pillugit suliaqarnerup pingaaruteqarnera apeqquusersorneqanngilaq. Aaqqissuussinermili atorfeqarnermut atatillugu tigussaasunik pisinnaatitaaffeqalersitsisarpoq, ilaatigut akissarsianiit ilanngaatineqanngitsumik sulinngiffeqarsinnaanermik imaqartarlutik. Malittarisassat atuuttut naapertorlugit piumasaqaatit aalajangersimasut naammassineqarsimappata ukiumut ullut 60-it tikillugit akissarsiat ilanngaatineqarnatik sulinngiffeqartoqarsinnaavoq. Takuuk nalunaarut Namminersorlutik Oqartussat Qinikkatut Pisortanillu Toqqakkatut suliaqarneq il. il. pillugu nalunaarutaat nr. 30 ulloq 1. September 2022-imeersoq.

Taamaattumik Siumumiit isumaqarpugut aaqqissuussineq tunngaviusumik allanngortinniarneqassappat, aningaasaqarnikkut kiisalu suliffeqarnermut tunngasutigut kingunerisinnaasai ilisimasaqarfigeqqaartariaqarigut.

Pingaartumik siunissami assingusunik piumasaqartoqarsinnaaneranut maligassiuisinnaanera ernumassutissartaqarmat.

Siunnersuisoqatigiinni imaluunniit kattuffinni inuit ataasiakkaat ilaasortaanertik tunngavigalugu malittarisassat atuutsinneqalerpata, siunnersuisoqatigiit, ataatsimiititaliat kattuffiillu allat sorliit assingusumik tunngavilersuutissaqarlutik aaqqissuussinermut ilaatinneqarnissaminnik piumasaqarsinnaalissappat?

Kalaallit Nunaanni siunnersuisoqatigiippassuaqarpoq, ataatsimiititaliaqarpoq, soqutigisaqatigiiffippassuaqarpoq kiisalu NGO-nik peqatigiiffippassuaqarpoq, taakkulu tamarmik inuiaqatigiinnut pingaarutilinnik suliaqarput aamma. Politikikkut tunngavilersoruminaassinnaavoq kattuffimmi ataatsimi taamaallaat sulinermi ilaasortat immikkut ittumik pisinnaatitaaffeqartariaqarlutik, kattuffinnili allani ilaasortat taamatut pisinnaatitaaffeqartinneqassanngippata.

Assersuutigitiugu Naligiissitaanermut Siunnersuisoqatigiinni ilaasortat malittarisassat atuuttut naapertorlugit innuttaasutut pisussaaffik pillugit malittarisassanut aamma ilaatinneqalinngillat.

Taamaattumik Siumumiit apeqqutit assigiinngitsut puttussuupput aammami nalinginnaasumik, ersarissumik piumasaqaatit tunngavigalugit suliarineqartariaqarpoq, siunnersuisoqatigiit imaluunniit kattuffik ataasiinnaq aallaavigalugu immikkut aaqqiisoqarniarnera assut apeqquusernarluni.

Taamatuttaaq sulisitsisunut kingunerisinnaasai misissorneqartariaqarput. Akissarsiat ilanngaatineqarnatik sulinngiffeqarsinnaaneq sulisitsisunut aningaasatigut piviusumik artukkiisinnaavoq – pingaartumik suliffeqarfinnut inuussutissarsiortunut namminersortunut mikinerusunut imaluunniit ikittuinnarnik sulisulinnut.

Siumumiit isumaqarpugut Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaata isumannaannerusumillu tunngaveqartoq.

Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaat naapertorlugu aningaasaqarnikkut kingunerisinnaasai siullermik misissorneqassapput, peqatigisaanillu siunnersuisoqatigiit assingusut allat, ilaasortaat Inatsisartunit imaluunniit Naalakkersuisunit toqqarneqartartut, eqqarsaatigalugit apeqqut misissorneqassalluni.

Siumumili isumaqarpugut misissuinermi aamma siunnersuisoqatigiinnut, ataatsimiititalianut NGO-nullu allanut siunissami maligassiuisinnaanera erseqqissumik ilanngullugu misissorneqartariaqartoq. Kikkut imaluunniit suliat suut aqqissuussinnermut ilaatinneqarsinnaanersut, aammalu allat soq ilaatinneqassannginnerut pillugit ersarissunik tunngavissiuussisoqarnissaa kissaatigaarput.

Taamaattumik Naalakkersuisunit apeqqutigerusupparput ima allammapa: Naalakkersuisut oqaaseqatigiinni "siunnersuisoqatigiit assingusut" tamatumaniuna kikkut sorliillu pineqartut? Inuit katillugit qassit aqqissuussinnermut ilaatinneqalersinnaappat?

Misissuinermilu aqqissuussinnerup siunnersuisoqatigiinnut, ataatsimiititalianut NGO-nullu allanut qanoq maligassiuisinnaanera, kiisalu namminersorlutik sulisitsisunit kingunerisinnaasai Naalakkersuisut ilanngullugit misissorniarpaat?

Erseqqissaqqillarlugu tamanna Siumumiit inuit pisinnaatitaaffiini sulinerup pingaaruteqartup ingerlanerani apeqqusiinerunngilaq.

Innuttaasutut pisussaaffittut aqqissuussineq pillugu tunngaviumik pingaaruteqartumik Inatsisartut allannguisussanngoraangata, allannguneq sukumiisumik misissorneqarsimasumik, tamanut naligiissumik kiisalu aningaasaqarnikkut illersorneqarsinnaasumik tunngaveqarnissaa qulakkeerniarlugu sulisoqarnissaa piumasaqaataasarpog.

Taamaattumik Siumumiit Naalakkersuisunit allannguutissatut siunnersuut tapersorsorparput, taamaalillunilu inatsimmik allannguisoqassanersoq Inatsisartut inaarutaasumik isummernissaasa tungaanut apeqqut sukumiinerusumik misissorneqassalluni.

Taamaattut Siumut sinnerlugu oqaaseqarluta Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuuteqarnerat ilalerlutigu siunnersuut Inatsisinut ataatsimiisitaliamut innersuupparput.

Qujanaq.

Erik Jensen, Siumut